

Selvdrapstanker og selvdropsatferd blant universitets- og høgskolestudenter

REFERANSE:

Mortier, P., Cuijpers, P., Kiekens, G., Auerbach, R. P., Demytternaere, K., Green, J. G., Kessler, R. C., Nock, M. K. & Bruffaerts, R. (2018). The prevalence of suicidal thoughts and behaviours among college students: a meta-analysis. *Psychological Medicine*, 48(4), 554-565. DOI: [www.doi.org/10.1017/S0033291717002215](https://doi.org/10.1017/S0033291717002215)

Hvor utbredt er selvdrapstanker blant studenter, og hvor stor andel av studentmassen har planer om eller prøver å ta sitt eget liv? Dette forskningsnotatet presenterer en oversikt over 66 studier som til sammen indikerer at studenter er mer sårbare for selvdrap enn resten av befolkningen, men også at unge mennesker utenfor utdanning er enda mer sårbare for selvdrapstanker og -atferd enn studenter.

Bakgrunn

Ifølge Verdens Helseorganisasjon, WHO, er selvdrap den nest vanligste årsaken til dødsfall blant ungdom og unge voksne, og en økende andel av de som enten har selvdrapstanker eller ender opp med å ta sitt eget liv, er studenter. Knyttet til denne statistikken har det kommet forskning på studenter som velger å ta sitt eget liv eller som har selvdrapstanker, samt forskning som forsøker å finne årsakene til at så mange studenter vurderer å ta sitt eget liv. Denne forskningen setter søkelys på selvdrapstanker og -atferd (STA), som blant annet innebærer selvdrapstanker, planlegging av selvdrap og forsøk på å ta sitt eget liv. I sammenheng med utbredelsen av STA har tidligere forskning øg avdekket flere risikofaktorer for selvdrap, som psykiske og fysiske helseplager, lave akademiske prestasjoner, arbeidsledighet, ensomhet og utilfredshet med livet.

En viktig problemstilling når det kommer til forskning på utbredelse av STA, er at utbredelsesestimater kan variere. Forskerne tror det kan være flere årsaker til den store bredden i utbredelsesestimater, blant annet forskjellig metodebruk blant andre forskere, sosiodemografiske forskjeller, geografiske forskjeller, ulike former for eksponering til selvdrap og forskjeller i spesifikke faktorer knyttet til de ulike høgskolene og universitetene. Publiserte estimater fra forskjellige land som omhandler tanker om selvdrap i løpet av tolv måneder (årlig) varierer fra 8,1–53,0%, mens selvdrapforsøk gjennom hele livet estimeres å ligge mellom 1,0–11,2%. Forfatterne av denne artikkelen påpeker at det er utfordrende å danne et felles referansepunkt for videre forskning når det er så stor variasjon i utbredelsesestimater.

Formål

Hovedmålet med denne systematiske kunnskapsoversikten¹ er å sammenstille estimater om utbredelsen av STA blant høgskole- og universitetsstudenter fra hele verden. Kunnskapsoversikten presenterer en metaanalyse² av publiserte forskningsrapporter som omhandler STA blant studenter.

For å sikre en solid representasjonsbase begrenset forskerne søket til studier som benyttet seg av sannsynlighetsutvalg³. Denne tilnærmingen ble benyttet for å unngå overrepresentasjon av studenter som deltar i undersøkelser ofte. Et sekundært mål ved studien var å utforske heterogeniteten av den internasjonale utbredelsen av STA-estimater. Forskerne skiller mellom to grupper: Den første gruppen ble studert for tanker, planer og forsøk på selvdrap i et livsløpsperspektiv, mens den andre gruppen ble undersøkt for tanker, planer og forsøk på selvdrap de siste tolv månedene.

Inkluderte studier

Forskerne foretok flere litteratursøk i ulike tidsskrifter og databaser for å kunne lage en systematisk oversikt over eksisterende litteratur som inneholdt utbredelsestimater av STA blant høgskole- og universitetsstudenter.

Inkluderingskriterier for utvalg av relevante studier:

1. Studien rapporterte livslang eller minst tolv måneders (årlig) prevalens av selvdrapstanker, planer og/eller handlinger.
2. Studiens deltakere bestod av høgskole- og/eller universitetsstudenter.
3. Deltakerne ble rekruttert gjennom sannsynlighetsutvalg. I studier hvor deltakere ble rekruttert fra flere campuser, inngikk ikke campusene selv som en del av sannsynlighetsutvalget, men deltakerne fra de respektive institusjonene ble valgt basert på sannsynlighetsutvalg.

Ekskluderingskriterier:

1. Kvalitative, kliniske og psykometriske studier
2. Studier med færre enn 100 deltakere

¹**Systematisk kunnskapsoversikt/-oppsummering:** Som regel en artikkel eller en rapport som gir en oversikt over et klart definert forskningsspørsmål. Oversikten bruker systematiske og eksplisitte metoder for å identifisere, utvelge og kritisk vurdere relevant forskning, samt for å innsamle og analysere data fra studiene som er inkludert i oversikten.

² **Metaanalyse:** statistiske teknikker i en systematisk oversikt for å integrere resultatene av inkluderte studier i den systematiske oversikten.

³ **Sannsynlighetsutvalg:** i sannsynlighetsutvalg har alle enhetene i universet en kjent sannsynlighet (forskjellig fra 0 og 1) for å bli med i utvalget.

Forskerne identifiserte 66 artikler basert på inkluderings- og ekskluderingskriteriene. Til sammen utgjorde dette en deltakerbase på 634 662 studenter fra 36 utvalg. Hvert utvalgt hadde en medianstørrelse på 2082 deltakere med en responsrate på 74%. Av disse var 16 utvalg fra Nord-Amerika (15 fra USA, én fra Canada), tolv fra Asia, seks fra Europa og én studie med to utvalg fra Afrika (Uganda). 25 av utvalgene ble studert for livslange tanker om selvdrap, åtte ble studert for selvdropsplaner, og 21 utvalg ble studert for selvdropsforsøk. For å beregne årlig utbredelse av STA ble 19 utvalg studert for selvdrapstanker, åtte for selvdropsplaner og 14 for selvdropsforsøk.

Forskerne valgte en random-effects-modell⁴ for analysene fordi de antok at utbredelsen av STA ikke ble likt representert i de forskjellige studiene grunnet forskjeller mellom studienes forskningsdesign og metodevalg.

Resultat

De samlede estimatene av livslange selvdrapstanker, -planer og -forsøk i studentpopulasjonen var på henholdsvis 22,3%, 6,1% og 3,2%. Estimater for årlige forekomster av selvdrapstanker, -planer og -forsøk i studentpopulasjonen lå på henholdsvis 10,6%, 3,0% og 1,2%. Anslagene av heterogenitet⁵ var høye for alle utfallene ($I^2 = 93,2 - 99,9\%$), men denne heterogeniteten var ikke forårsaket av utvalgsfeil.

Random-effects-estimatene varierte fra 22,3% for livslange selvdrapstanker til 1,2% for årlige selvdrapstanker. Etter å ha identifisert alle metodene som ble brukt til å vurdere STA i de inkluderte studiene, bestemte forskerne seg for å generalisere selvdrapstanker under en bred definisjon av selvdrapstanker (broad suicidal ideation) og en smalere definisjon (narrow suicidal ideation) for enklere å kunne differensiere mellom ulike resultater av analysen.

Forskerne brukte multivariat⁶ metaregresjon⁷ for hver STA. Tre hovedfunn tredde frem:

- For det første resulterte utvalg med en høyere andel kvinner i høyere STA-estimater enn andre utvalg.
- For det andre var utbredelsen av STA signifikant høyere i Asia sammenlignet med Nord-Amerika. Vesentlige forskjeller ble estimert i spennet 0,8 – 1,9% for livslang STA, og 0,1 – 4,2% for årlige STA.
- For det tredje ble høyere responsrater individuelt assosiert med reduserte utbredelsestimater for livslange og årlige selvdrapstanker og -forsøk.

Et annet aspekt ved resultatene av kunnskapssoppsummeringen er forskjeller i STA mellom studenter og ikke-studenter, altså unge mennesker som ikke går på høyskole, fagskole eller universitet. I denne metaanalysen kunne forskerne kun vise til én relevant studie, hvor en studentgruppe ble

⁴ **Random-effects-modell:** i meta-analyse: en statistisk metode der både utvalgsfeil innen studiet (varians) og variasjon mellom studier inkluderes ved vurdering av usikkerheten (konfidensintervaller) på resultatene fra en meta-analyse. Når det er heterogenitet blant resultatene fra de inkluderte studiene utover det som kan forventes, vil en random effects-modell gi bredere konfidensintervaller enn en fixed effect-modell.

⁵ **Heterogenitetstest:** en formell statistisk test for om det eksisterer uensartethet mellom resultatene fra primærstudiene.

⁶ **Multivariatanalyse:** det å måle virkningen av mer enn én variabel på samme tid når man analyserer et datasett, f.eks. å se på virkningen av alder, kjønn og yrke på et spesifikt utfall. Dette gjøres ved hjelp av regresjonsanalyse.

⁷ **Metaregresjon:** en teknikk som brukes for å utforske sammenhengen mellom egenskaper ved studier (f.eks. tidsplan for tiltaket) og studiens resultater (effektstørrelsen observert i hver studie) i en systematisk kunnskapsoversikt.

sammenlignet med en ikke-studentgruppe. Denne studien viste lavere sannsynlighet for selvdropsforsøk blant studenter enn ikke-studenter (henholdsvis 0,9% og 1,4%). Forskerne tror dette kan ha en sammenheng med at ikke-studenter hadde det ekstra vanskelig fordi de kanskje ikke hadde kommet inn på noen høyere utdanning og derfor følte seg mislykket.

Til slutt undersøkte forskerne forskjellene mellom en bred og en smal definisjon av selvdrapstanker. En smal definisjon betød høyere kriterier for hva som kvalifiserer som selvdrapstanker, mens en bred definisjon var en definisjon med betydeligere lavere kriterier. Det ble estimert at smalere definisjoner av selvdrapstanker ble assosiert med en reduksjon på 3,6% (livslang) og 6,1% (årlig) i estimatene av selvdrapstanker uavhengig av andre forutsetninger.

Basert på nåværende tilgjengelige sannsynlighetsutvalg fra internasjonale kilder kunne forskerne altså estimere at ca. 1/4 studenter har eller har hatt selvdrapstanker, og 65% av denne andelen rapporterte at de hadde hatt selvdrapstanker det siste året. Ved innsnevring av definisjonen av selvdrapstanker sank andelen studenter med selvdrapstanker til 1/6, hvorav 45% rapporterte om selvdrapstanker det siste året. Dermed avhenger STA-estimatene av i hvilken grad man bruker en bred eller smal definisjon av selvdrapstanker.

Implikasjoner

Forskerne uttrykker tvil knyttet til utbredelsestimatene av STA grunnet begrensinger i forskningsmetodene blant denne artikkelens inkluderte studier. Forskerne hevder at disse begrensingene kan føre til en overrepresentasjon i utbredelsestimatene av STA. Forskerne regner overrepresentasjon av STA som sannsynlig fordi undersøkelser av psykiske lidelser ofte tiltrekker seg mennesker som allerede lider av psykiske helseplager. Forskerne understreker at dette er en svakhet med kunnskapsoversikten og oppfordrer derfor framtidige studier til å benytte avslagskonvertering⁸ (refusal conversion) for å oppnå bedre responsrater.

Forskerne understreker at uansett hvilken definisjon av begrepet selvdrapstanker man bruker, viser kunnskapsoversikten at selvdrapstanker er ganske utbredt blant studenter. De anbefaler derfor at psykisk helse og forebygging av selvdropsatferd burde settes høyt på agendaen av helsemyndigheter verden over.

⁸ **Avslagskonvertering:** prosedyrer som forskere bruker for å få svar fra en respondent som har avslått en første undersøkelsesforespørsel.